

L'escepticisme fusterià, vint anys després

Fa vint anys es produïa a València una gran manifestació per demanar l'autonomia. El país semblava encarrilar la transició i la recuperació de la seua identitat. Una veu es va alçar escèptica: Joan Fuster. Malgrat les condemnes, el temps li ha donat la raó.

ARXIU

La manifestació unitària del nou d'octubre del 1977 va convocar, diuen les cròniques, a més de mig milió de valencians a la capital del país al crit unànim de reivindicació de l'autonomia. Al capdavant hi anaven representants de partits de tota mena de tendències i persones vinculades tant a la dreta, com Manuel Broseta o Emilio Attard, com a l'esquerra. El PCPV i el PSPV hi convocaven i van fer un treball contundent de mobilització. En aquell moment, tots, uns i altres, cridaven pel País Valencià i les senyeres, majoritàriament, no portaven més colors que el roig i el groc.

Després del gran èxit de la concentració, la satisfacció d'allò que diuen l'opinió pública era manifesta. Ja havien començat les primeres batalles sobre la llengua dels valencians, el nom del país i els símbols, i aquella mateixa setmana, casualment, es fundava el Grup d'Acció Valencianista, però enmig de l'eufòria tot això semblava anecdòtic.

No obstant això, alguna gent, "l'esquerra radical" segons la premsa del moment, va sospitar de la "unitat" d'aquella convocatòria i va decidir fer la seua pròpia manifestació en un altre lloc diferent de la ciutat, les torres de Serrans. La seua postura seria compartida unes setmanes després per la figura indiscutible de la intel·lectualitat valenciana: Joan Fuster. En el discurs que reproduïm ací al costat Fuster reflexiona sobre el parany que al seu pa-

Una fotografia de la manifestació del 9 d'Octubre del 1977. Aquesta en concret era la convocatòria dels partits i grups que no confiaven en la manifestació "unitària".

Parlament als Premis Octubre 1977

Amics:

L'any passat, en la sobretaula pública d'aquests premis Octubre, vaig emplaçar-vos a la festa d'enguany amb unes paraules de confiança. Crec que vaig dir que hauríem de tornar a reunir-nos "amb més impaciències de llibertat". "Impaciències" nostres, és clar. De moment, ja ho sabeu, les "impaciències" que jo demanava es van convertir en una altra cosa: en renecs, literalment renecs, davant una estúpida sanció governativa basada en si ací algú havia cantat la "Internacional" i els "Segadors". Que sí, que s'hi van cantar. Però la "democràcia" acabada de parir encara no havia après les regles del joc, i els organitzadors de l'acte en patien les conseqüències. La multa de mig milió de pessetes que van infligir als premis Octubre era una injúria política, a nosaltres i a tothom, i era, sobretot, una mala passada —per dir-ho així— infligida a la precària economia de Tres i Quatre. Espere que les últimes disposicions parlamentàries a favor de l'amnistia seran aplicables a Eliseu Climent. En aquest sopar tenim alguns comensals del Congrés i del Senat. L'amnistia per als premis Octubre també té la seua importància.

Però les "impaciències de llibertat" s'han produït: s'han produït al carrer. No entraré ara a comentar l'episodi del 9 d'Octubre a la ciutat de València. No per falta de ganes, sinó perquè no és el moment adequat. Vull confessar, i ho confesse sense vergonya, que jo em vaig abstenir de sumar-me a la manifestació, o a les manifestacions. D'acudir-hi a alguna ho hauria fet a la de les Torres dels Serrans, però la convocatòria era a una hora en què habitualment estic dormint, si puc. Les aglomeracions dites "unitàries" sempre m'han fet por. Jo no estava disposat a ser "unitari" amb els representants del búnquer ni amb la fauna que entona el "Para ofrendar". Em vaig quedar a casa. Però un estimable sector del poble, del poble del País Valencià, s'apuntà a la gran cerimònia reivindicativa. Ingènument. El clima confusionari ho admetia tot. Deixeu l'anàlisi de la Diada a persones més petites. Em sembla, de tota ma-

nera, que fou una afirmació multitudinària, contradictòria però significativa, que reflecteix uns signes d'esperança. El problema valencià ha saltat al carrer, i "amb impaciències de llibertat".

No em pertoca a mi parlar de política. El meu propòsit és, únicament, subratllar una vegada més la clara, claríssima significació dels premis Octubre: la seua voluntat d'assumir un front de "resistència". Contra el feixisme, contra el franquisme, hi ha hagut molts nivells de "resistència". Al País

víctimes les iniciatives més útils; tots sabeu, també, la modèstia de mitjans materials amb què comptàvem —i comptem—, a causa de la indiferència o de la maligna hostilitat de les corporacions públiques i de la major i més considerable part de la burgesia indígena. Certament, això havia de ser tal com ha estat: no ens hem d'enganyar, "ells", "ells" no es mamen el dit, i eren i són ben conscients del perill que implica qualsevol represa nacionalitària. Perill per a ells, vull dir. Ara mateix ho estem veient.

ARXIU

Joan Fuster saluda al públic després de llegir el seu parlament en els premis Octubre del 1977.

Valencià, i a escala intel·lectual, la decisió no podia no identificar-se amb unes reivindicacions populars encara no ben definides però evidents. Els esforços han tendit a precisar-ne els plantejaments i a explicar-ne les circumstàncies. Es tractava de "fer cultura", en principi; però la cultura que anàvem fent havia d'adquirir, per necessitat, un caràcter de militància civil inexcusable. Ens havíem trobat amb una pila de carències fonamentals, i calia posar-hi remei, d'una manera o altra. Som molts els qui hi hem contribuït amb més o menys fortuna: i alguna cosa sí que hem aconseguit. Perquè, al capdavant, els reductes minoritaris de la "cultura", a la llarga, sempre acaben revertint en una eficàcia multitudinària positiva. Prou em guardaré de sobrevalorar el pes del intel·lectuals en els processos col·lectius. Ningú no sabrà negar-li, tanmateix, una importància incisiva i estimulante.

De fet, entre nosaltres, la lluita antifranquista passava per la recuperació d'unes "senyes d'identitat" nacionals, que la dictadura havia procurat destruir i adulterar. Tots recordareu els episodis de repressió, de censura, de terrorisme, de què han estat

la seua accepció real, no hi ha cap diferència que no siga un malentès ignominiós.

Els premis Octubre s'insereixen en aquesta trajectòria, límpida, descarada, de rescatar un poble de les alienacions a què l'havien condemnat. La seua convocatòria no és solament una convocatòria per a escriptors: és, tant o més que això, una presència emblemàtica davant els valencians, davant tots els catalans, a través de la qual enunciem i anunciem la nostra permanent, insistida tenacitat de proclamar-nos nacionalment el que som. I que conste que no desdenye l'aspecte estrictament literari, o cultural, d'aquests premis. Al contrari: justament perquè la intenció del concurs va contra el provincianisme, contra la rutina folcloritzant, contra el localisme espasmòdic i autosatisfet. Els premis Octubre són una temptativa de "normalització", amb un abast tan ampli i resolut com ho permet la societat valenciana actual. I per això mateix, i sense voler, esdevenen una manifestació política. La nostra situació d'ara ens obliga a unes opcions elementals i definitives. Es tracta de ser o de no ser. Aquesta és la qüestió, com deia el Hamlet. I no és exactament una "qüestió de noms..."

Imatge de la finalització de la manifestació unitària del nou d'octubre del 1977. La unitat d'aquell mig milió de persones seria després trencada per la voluntat de bona part dels grups convocants.

rer representava aquella manifestació, que ja començava a ser mitificada, i opinava que, si haguera anat a alguna, hauria optat per l'altra, per la dels "radicals". Aquell discurs es feia enmig dels premis Octubre, que l'any anterior havien patit una multa per haver fet sonar himnes com la

"Internacional" o els "Segadors" en el parlament amb què Fuster solia obsequiar els assistents al sopar de lliurament dels guardons literaris. La recepció del discurs va ser diversa. Una part majoritària del públic va reaccionar amb un fort aplaudiment i va corejar les paraules de l'escriptor. Per a

altres, l'actitud de Fuster va ser tot un error. Amb el seu discurs trencava el consens que s'havia establert entre els valencians. Fuster era, en aquells moments, una veu sempre a tenir en compte, i la seua incredulitat significava una dutxa d'aigua freda per als grups polítics d'esquerra que havien apostat per la via unitària. La polèmica estava servida.

L'endemà d'aquells premis se celebrava a la localitat del Puig el tradicional aplec del darrer diumenge d'octubre. La convocatòria havia significat durant els anys setanta una oposició a la celebració, folclòrica i ultraconservadora, del nou d'octubre per part de les autoritats franquistes. Però per a alguns dels partits de l'esquerra, aquella convocatòria ja no tenia sentit ara que el dictador havia mort. Així, dos dies després de la seua celebració, consultats pel diari *Las Provincias*, veus representatives de l'esquerra com Alfons Cucó, en aquell moment secretari executiu del PSPV o Vicent Garcés, de la Unitat Socialista del País Valencià, foren molt crítics amb l'aplec, al qual acusaven d'haver estat excessivament catalanista. Emèrit Bono, confessava que no hi havia assistit però aprofitava per criticar els premis Octubre pel mateix motiu.

Mesos després, quan començava la discussió per a la tramitació de l'estatut d'autonomia del País Valencià, les discrepàncies entre els convocants d'aquella manifestació unitària derivarien en l'estatut actual, aprovat per l'anomenada "via lenta", sense ser ratificat pels valencians, sinó pel Parlament espanyol, i amb unes "fórmules de consens" que ni tan sols respectaven el terme de País Valencià, que semblava, la vesprada d'aquell nou d'octubre, in-negociable.

Una vegada més, Fuster havia demostrat el seu poder de clari-vidència i la seua capacitat per analitzar amb fredor, al marge de passions i voluntats, la realitat que l'envoltava.

Jordi Sebastià

2 encontres editors

paper social de l'edició

ASSOCIACIÓ D'EDITORS DEL PAÍS VALENCIÀ

Objectius
Acostar la societat i el món editorial com a agents d'un progrés constant i amb visió de futur. Fidel amb la vocació de servei que desitgen les editorials valencianes.

Dirigit a
Centres d'ensenyament, professors, estudiants, bibliotecaris, empresaris, directius, tècnics i professionals del món editorial, editors, autors, llibreters, distribuïdors, lectors, així com aquells que per les seues activitats es troben relacionats amb la impressió, el disseny, la comunicació, etc.

Preinscripció
L'entrada és lliure. Si algun participant desitja un certificat d'assistència, s'hauran d'abonar 500 pessetes. Envieu sol·licitud d'inscripció adjunta abans del 24 d'octubre, fax o correu a les 12 hores, o fer entrega a l'inici de l'encontre.

Lloc de celebració
Facultat de Filologia. (Antiga Facultat d'Econòmiques).
Avgda. Blasco Ibáñez, 32

Informació i sol·licituds
AIDO, Associació Industrial d'Òptica.
València Parc Tecnològic, carrer A sector E
Apartat de Correus 139
46980 PATERNA (València)
Tel. 34 (6) 131 80 51
Fax 34 (6) 131 80 87
E-MAIL: info@aido.es

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

AIDO
INSTITUTO TECNOLÓGICO DE ÓPTICA

CEJRO